

Min farmor og de andre faldne kvinder

Historien om kvinder, der fødte uægte børn, og omverdens reaktioner

Den 8. maj 1904 føder min farmor, Ane Marie Kristine Jacobine Sørensen, 23 år gammel, en sund og velskabt datter, som får navnet Lise. Det var en stor skam, for hun er ikke gift med barnets far og bliver det heller ikke. Hun overlader derfor datteren til sin mor og flytter langt væk fra Dronninglund, hvor

hun er vokset op. I Aarhus møder hun murersvend Søren Frandsen, som hun gifter sig med i 1909. På intet tidspunkt fortæller hun sin mand om datteren, som når hun besøger dem går for at være en niece. Hun tier også overfor de fem fællesbørn, som først får sandheden at vide, da deres far, som den længstlevende dør i 1956.

Ikke desto mindre må man sige, at min farmor får et godt og langt liv.

Sådan gik det langt fra alle kvinder, som dengang fik børn uden for ægteskabet. Især ikke de fattige kvinder, der typisk arbejdede som tjenestepiger og mange gange kom fra hjem, hvor moren havde været igennem samme tur.

Foredraget skal med udgangspunkt i min farmors historie handle om de kvinder, der gennem tiderne fødte uægte børn, og som mange gange havnede på samfundets bund som foragtede enlige mødre, kaldet faldne eller letfærdige kvinder. Nogle af dem fødte deres børn i dølgsmål, andre slog måske oveni købet deres nyfødte ihjel.

Indtil kristendommen bed sig fast hos danskerne, hørte børneudsættelser til dagens orden. Man skilte sig af med de børn, der ikke var plads til i familien – sådan som man har kendt til det i Kina under etabarnspolitikken.

Med kristendommen fik det enkelte menneske en værdi i sig selv, og det blev forbudt at skille sig af med uønskede børn. Det blev i øvrigt også forbudt – og forbundet med straf – at få børn uden for ægteskabet.

Efter reformationen skærpes straffene for sædelighedsforbrydelser (fødsler i dølgsmål dvs. det skjulte), forsømmelighed i forbindelse med fødsler, uægteskabelige børn, hor m.v.) og det er især den ugifte og enlige (tjeneste)pige som får hovedansvaret for, at der ikke fødtes uægte børn. Og det er hende man sætter ind overfor med sanktioner. Således skulle en kvinde, der fødte i dølgsmål som udgangspunkt halshugges og det afhuggede hoved sættes på en stage.

Forholdene ændrede sig først for alvor et stykke inde i 1900-tallet takket være bl.a. modige og indignerede kvinders kamp, et nyt syn på kvinder og kvinders seksualitet, sexualoplysning og fri abort samt at kvinder fik økonomisk mulighed for at klare sig som eneforsørgere. Og nok så væsentligt, at foragten for den enlige mor blev afløst af accept.

Foredraget varer ca. halvanden time eksklusiv eventuel pause.

Honorar: 2500 kroner plus transport.

Arrangøren skal stille projektor, lærred og håndfri mikrofon til rådighed.